

YANGI O‘ZBEKISTONDA XORIJIY TILLARNI O‘QITISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Xo‘jamova Zarina G‘ayratjon qizi

Rayimova Maxliyo Muzaffarovna

Navoiy viloyati Zarafshon shahar 2-son texnikumi Ingliz tili fani o‘qituvchilari

Annotatsiya. Ushbu maqolada Yangi O‘zbekistonda xorijiy tillarni o‘qitish tizimini takomillashtirishning dolzarb masalalari, amalga oshirilayotgan islohotlar hamda istiqboldagi rivojlanish yo‘nalishlari tahlil qilingan. Xorijiy tillarni o‘qitishning uzluksiz ta‘lim tizimidagi o‘rni, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va xalqaro tajribalarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, xorijiy tillarni o‘qitishda raqamli ta‘lim vositalaridan foydalanish, pedagog kadrlar salohiyatini oshirish, til muhitini shakllantirish va xalqaro standartlarga mos baholash tizimlarini joriy etish masalalari ilmiy jihatdan asoslangan.

Kalit so‘zlar: xorijiy tillar, ta‘lim, islohotlar, kompetensiya, CEFR, innovatsiya, metodika, ko‘ptillilik, pedagogika, malaka, hamkorlik.

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni bilish shaxsning ta‘lim olish, kasbiy faoliyat yuritish va xalqaro hamkorlikda ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida ilm-fan, texnologiya va iqtisodiyotning jadal rivojlanishi xorijiy tillarni o‘rganishga bo‘lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda. Shu sababli ko‘plab davlatlarda xorijiy tillarni o‘qitish tizimini takomillashtirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Yangi O‘zbekistonda ham ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida xorijiy tillarni o‘qitish ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilangan. So‘nggi yillarda bu sohada qator islohotlar amalga oshirilib, ta‘limning barcha bosqichlarida xorijiy tillarni o‘qitish sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar hayotga tatbiq etildi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o‘qituvchilar malakasini oshirish hamda xalqaro standartlar asosida ta‘limni tashkil etish xorijiy tillarni o‘qitish tizimining rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda ta‘lim tizimini tubdan isloh qilish jarayonida xorijiy tillarni o‘qitishni rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilandi. Mamlakatning xalqaro hamjamiyat bilan integratsiyalashuvi, xorijiy investitsiyalar hajmining ortishi, ilm-fan va texnologiyalar sohasidagi hamkorlikning kengayishi zamonaviy mutaxassislardan kamida bir yoki bir nechta xorijiy tillarni mukammal bilishni talab qilmoqda. Shu sababli davlat tomonidan xorijiy tillarni o‘qitishning uzluksiz tizimini yaratish, uning sifati va samaradorligini oshirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Xorijiy tillarni o‘qitish tizimida olib borilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi ta‘lim oluvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish,

ularning xalqaro mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta'minlash hamda jahon ilmiy va madaniy merosidan erkin foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ta'limning barcha bosqichlarida xorijiy tillarni o'qitishning mazmuni va metodologiyasi qayta ko'rib chiqildi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va xalqaro standartlarga mos baholash tizimlari joriy qilinmoqda. Natijada til o'rganish jarayoni grammatik qoidalarni yodlashga asoslangan an'anaviy modeldan amaliy muloqotga yo'naltirilgan zamonaviy modelga o'tmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni erta yoshdan xorijiy tillar bilan tanishtirish bo'yicha yangi dasturlar ishlab chiqildi. Psixologlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, inson miyasi aynan bolalik davrida yangi tillarni o'zlashtirishga yuqori darajada moyil bo'ladi. Shu sababli bog'chalarda o'yinlar, qo'shiqlar, multfilmlar va interaktiv mashg'ulotlar orqali ingliz va boshqa xorijiy tillarni o'rgatish amaliyoti keng qo'llanilmoqda. Bu esa bolalarda til o'rganishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirib, keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli natijalarga erishish uchun mustahkam poydevor yaratmoqda.

O'rta ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'qitish sifatini oshirish bo'yicha ham sezilarli ishlar amalga oshirilmoqda. Zamonaviy darsliklar va o'quv qo'llanmalarining yaratilishi, multimedia vositalari bilan jihozlangan sinfxonalarning tashkil etilishi, elektron ta'lim platformalarining joriy etilishi o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Endilikda darslarda tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish kabi til ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shuningdek, xalqaro til sertifikatlariga ega bo'lgan pedagoglarni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish tizimi joriy etilgani xorijiy til o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishiga kuchli turtki bermoqda. O'qituvchilar muntazam ravishda malaka oshirish kurslarida qatnashib, xalqaro tajribalarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. Natijada ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar soni ortib, o'quvchilarning xorijiy tillarni amaliy jihatdan o'zlashtirish darajasi sezilarli ravishda yaxshilanmoqda.

Yangi O'zbekistonda oliy ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish jarayonida xorijiy tillarga bo'lgan talab yanada kuchaymoqda. Bugungi kunda ko'plab oliy ta'lim muassasalarida ayrim fanlar ingliz tilida o'qitilmoqda, xalqaro ta'lim dasturlari joriy qilinmoqda hamda xorijiy professor-o'qituvchilar jalb etilmoqda. Bu esa talabalarning nafaqat til bilimlarini rivojlantirish, balki zamonaviy kasbiy bilimlarni xalqaro darajada o'zlashtirish imkoniyatlarini ham kengaytirmoqda.

Xorijiy tillarni bilish ilmiy tadqiqotlar olib borishda ham muhim ahamiyatga ega. Chunki dunyodagi ilmiy manbalarning katta qismi ingliz tilida chop etiladi. Shuning uchun oliy ta'lim muassasalarida talabalarni akademik yozuv, ilmiy

tarjima va xalqaro ilmiy muloqot ko'nikmalariga o'rgatish masalalari dolzarb vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Bu esa yosh olimlarning xalqaro ilmiy hamjamiyatga integratsiyalashuviga xizmat qilmoqda.

Raqamli texnologiyalar rivojlanishi xorijiy tillarni o'qitish tizimiga yangi imkoniyatlarni olib kirayotgan eng muhim omillardan biridir. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual sinflar, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim tizimlari va elektron resurslar til o'rganish jarayonini yanada qulay va samarali qilmoqda. O'quvchilar istalgan joyda va istalgan vaqtda xorijiy tillarni mustaqil ravishda o'rganish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. Masofaviy ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi tufayli dunyoning yetakchi universitetlari va ta'lim markazlari tomonidan yaratilgan kurslardan foydalanish imkoniyati kengaymoqda. Xalqaro vebinarlar, onlayn konferensiyalar va virtual muloqot maydonchalari xorijiy tillarni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Kelajakda virtual reallik va kengaytirilgan reallik texnologiyalarining ta'lim tizimiga keng joriy etilishi xorijiy tillarni o'qitish samaradorligini yanada oshirishi kutilmoqda.

Amalga oshirilayotgan islohotlarga qaramasdan, xorijiy tillarni o'qitish tizimida ayrim muammolar saqlanib qolmoqda. Jumladan, chekka hududlarda malakali o'qituvchilar yetishmasligi, zamonaviy texnik vositalarning to'liq mavjud emasligi, o'quvchilar orasida til muhitining yetarlicha shakllanmaganligi va ayrim ta'lim muassasalarida amaliy muloqotga yo'naltirilgan mashg'ulotlarning kamligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash, xorijiy tajribalarni keng joriy etish, xalqaro hamkorlik dasturlarini kengaytirish hamda zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan ta'lim muassasalarini to'liq ta'minlash zarur. Shuningdek, o'quvchilarning xorijiy til muhitiga kirib borish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida xalqaro almashinuv dasturlarini rivojlantirish, xorijiy tillardagi media mahsulotlardan foydalanishni rag'batlantirish va kommunikativ yondashuvga asoslangan ta'lim metodlarini keng qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekistonda xorijiy tillarni o'qitish tizimini rivojlantirish va takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar xorijiy tillarni o'qitish sifatini oshirish, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash hamda yoshlarning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qilmoqda. Xorijiy tillarni samarali o'qitish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va xalqaro tajribalardan keng foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida ushbu yo'nalishdagi ishlarni izchil davom ettirish ta'lim sifatini yanada oshirish va mamlakatning xalqaro hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. Xorijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida. PQ-5117-son qaror. – Toshkent, 2021.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. O‘zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirishni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida. – Toshkent, 2021.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. – Toshkent, 2022.
5. Jalolov J.J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012. – 432 b.
6. Hoshimov O‘., Yoqubov I. Ingliz tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: Sharq, 2013. – 256 b.
7. Muslimov N.A. Kasb ta’limi pedagogikasi. – Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2016. – 352 b.
8. Otaboyeva M.R. Chet tillarni o‘qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar. – Toshkent: Tafakkur, 2021. – 198 b.

